

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
26 квітня 2021 року,
Протокол № 12

Ректор університету

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 2021 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини**

м. Хмельницький
2021

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	2
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	9
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 9
	4.2.	Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять	– 9
	4.3.	Індивідуальні завдання	– 10
5.	Методи навчання та контролю	–	10
6.	Схема нарахування балів	–	11
7.	Рекомендована література	–	12
	7.1.	Основна література	– 12
	7.2.	Допоміжна література	– 13
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	14

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	29 Міжнародні відносини
2.	Код і назва спеціальності	–	293 Міжнародне право
3.	Назва спеціалізації	–	Не передбачено
4.	Назва дисципліни	–	Міжнародне природоресурсне право
5.	Тип дисципліни	–	
6.	Код дисципліни	–	ВДПП 2.2.13.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	Перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	Бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	третій
10.	Семестр	–	Шостий семестр
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3/90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	36
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	40
	% від обсягу аудиторних годин	–	20
	семінарські заняття (годин)	–	56
	% від обсягу аудиторних годин	–	16
	самостійна робота (годин)	–	44
	% від загального обсягу тижневих годин:	–	54
	аудиторних занять	–	60
	самостійної роботи	–	4
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	3
	% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	–	
	% від обсягу аудиторних годин	–	
	семінарські заняття (годин)	–	

% від обсягу аудиторних годин	–
самостійна робота (годин)	–
% від загального обсягу тижневих годин:	–
аудиторних занять	–
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– Екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) супутні дисципліни	– Право зовнішніх відносин ; Право міжнародних організацій; Право міжнародної безпеки;
2) наступні дисципліни	– Екологічне право;
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату;
1.2) називати міжнародні угоди, що регулюють правовідносини з міжнародного природо ресурсного права;
1.3) знати особливості та порядок застосування міжнародних нормативно-правових актів у правовідносинах з охорони природних ресурсів;
1.4) Характеризувати різні види правовідносин, які виникають у міжнародному природоресурсному праві;
1.5) визначати основні правові проблеми захисту порушених прав суб'єктів міжнародного природо ресурсного права.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть міжнародного природоресурсного права;
2.2) визначати специфіку міжнародно-правових документів з міжнародного природо ресурсного права;
2.3) характеризувати особливості регулювання правовідносин з міжнародного природоресурсного права;
2.4) встановлювати механізм реалізації охорони природних ресурсів на міжнародному рівні.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) аналізувати сучасні проблеми з міжнародного природоресурсного права;
3.2) віднаходити шляхи вирішення проблем, що можуть виникнути при реалізації забезпечення охорони природних ресурсів на міжнародному рівні;

3.3) аналізувати юридичні факти;
3.4) правильно застосовувати норми міжнародного природоресурсного права;
3.5) складати процесуальні документи щодо захисту природних ресурсів на міжнародному рівні, .
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) виділяти головні положення (завдання, пропозиції, оцінки тощо), викладені в нормативно–правових актах;
4.2) порівнювати діяльність державних та недержавних міжнародних інстанцій щодо захисту природо ресурсних прав;
4.3) аналізувати правові особливості захисту природних ресурсів різними державами та різними міжнародними інстанціями;
4.4) обчислювати строки подачі документів до різноманітних міжнародних інстанцій що забезпечують захист та охорону природних ресурсів на міжнародному рівні;
5.5.) класифікувати суб'єктів, що здійснюють охорону та захист природних ресурсів на міжнародному рівні.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати потребу захисту природних ресурсів на міжнародному рівні;
5.2) пропонувати імплементацію міжнародних стандартів з охорони природних ресурсів в українське законодавство;
5.3) пояснювати механізм та процедуру проведення захисту природних ресурсів на міжнародному рівні;
5.4) пояснювати діяльність міжнародних суб'єктів, що проводять захист природних ресурсів;
5.5) узагальнювати судову практику європейського суду із захисту природних ресурсів .
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) порівнювати основні принципи міжнародного природоресурсного права;
6.2) узагальнювати правову діяльність європейських інстанцій;
6.3) пояснювати суть міжнародних договірних відносин з приводу охорони природних ресурсів;
6.4) співвідносити шкоду, завдану природним ресурсам різних рівнів та типів.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти проекти міжнародних договорів;
7.2) подавати документи до міжнародних інстанцій з приводу захисту природних ресурсів;
7.3) складати проектну документацію для проведення захисту природних ресурсів на міжнародному рівні;
7.4) складати позовні заяви до міжнародного та третейського суду;
7.5) придумувати ситуативні завдання та готувати необхідні документи для її вирішення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. – 2. Поняття й особливості міжнародного природоресурсного права

Становлення і розвиток міжнародного природоресурсного права. Основоположні міжнародні документи, які приймалися на етапах становлення міжнародного природоресурсного права.

Поняття міжнародного природоресурсного права. Предмет, метод міжнародного природоресурсного права. Суб'єктний та об'єктний склад міжнародного природоресурсного права. Класифікація суб'єктів та об'єктів міжнародного природоресурсного права. Правові особливості діяльності міжнародних неурядових організацій. Правові особливості міжнародної суб'єктності індивідів.

Принципи міжнародного природоресурсного права. Правові особливості спеціальних принципів міжнародного природоресурсного права та їх види.

Зв'язок міжнародного природоресурсного права з іншими галузями міжнародного права. Зв'язок міжнародного природоресурсного права з міжнародним морським правом, з міжнародним повітряним правом, з міжнародним космічним правом, з правом міжнародної безпеки, з міжнародним економічним правом.

Тема 3. Джерела міжнародного природоресурсного права

Міжнародні договори як джерела МПП. Договори загальної політичної спрямованості. Договори власне екологічної спрямованості. Договори екологічного змісту. Договори комплексного змісту. Договори природоресурсного змісту. Багатосторонні природоохоронні договори, що містять норми щодо збереження і раціонального використання природних ресурсів.

Міжнародно-правові звичаї як джерела МПП. Приклади звичаєвих норм в міжнародному природоресурсному праві.

Загальні принципи права як джерела МПП. Приклади загальних принципів права в міжнародному природоресурсному праві.

Рішення міжнародних судових установ як джерела МПП. Рішення Міжнародного Суду ООН. Європейський суд з прав людини. Третейські суди.

Доктрина як джерело МПП.

Рішення міжнародних міждержавних організацій як джерела МПП

Рекомендаційні рішення як джерела МПП

Односторонні акти держав як джерела МПП. Акти законодавства, спрямовані на охорону природних ресурсів, що перебувають за межами національної юрисдикції. Декларації про проголошення суверенітету на райони і природні ресурси, що раніше знаходилися за межами національної юрисдикції.

Тема 4. Відповідальність у міжнародному природоресурсному праві

Становлення міжнародно-правової відповідальності у міжнародному природоресурсному праві.

Підстави та склад міжнародно-правової відповідальності у міжнародному природоресурсному праві.

Види міжнародно-правової відповідальності у міжнародному природо ресурсному праві. Міжнародно-правова відповідальність держав та кримінальна і цивільно-правова відповідальність фізичних і юридичних осіб згідно з міжнародним правом. Винна відповідальність і об'єктивна (абсолютна, сувора) відповідальність держав та фізичних і юридичних осіб згідно з міжнародним правом.

Тема 5. Міжнародно-правовий захист екологічних прав людини

Матеріальні екологічні права людини у міжнародному природо ресурсному праві. Право на самовизначення і право вільно розпоряджатися природними багатствами і ресурсами. Право на життя. Право на найвищий можливий рівень фізичного та психічного здоров'я. Право на повагу приватного та сімейного життя і житла. Право на справедливі та сприятливі умови праці, що відповідають вимогам безпеки та гігієни. Право на свободу від дискримінації. Право на приватну власність. Право брати участь у культурному житті суспільства, насолоджуватися мистецтвом, брати участь у науковому прогресі та користуватися його благами.

Процесуальні екологічні права. Право на доступ до екологічної інформації. Право на участь у прийнятті рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища. Право на доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

Міжнародно-правові механізми захисту екологічних прав. Комітету ООН з прав людини. Європейського суду з прав людини. Міжамериканської комісії та суду з прав людини. Африканської комісії з прав людини.

Тема 6. Міжнародно-правова охорона морського середовища

Міжнародно-правове регулювання запобігання забрудненню морського середовища з наземних джерел. Правові особливості дії міжнародних конвенцій та міжнародних договорів, які захищають морське середовище.

Міжнародно-правове регулювання запобігання забрудненню морського середовища внаслідок діяльності на морському дні. Правові особливості дії міжнародних конвенцій та міжнародних договорів, які захищають морське дно.

Міжнародно-правове регулювання запобігання забрудненню морського середовища в результаті захоронення. Правові особливості дії міжнародних конвенцій та міжнародних договорів, які захищають морського середовища в результаті захоронення від забруднення.

Міжнародно-правове регулювання запобігання забрудненню морського середовища з суден. Правові особливості дії міжнародних конвенцій та міжнародних договорів, які захищають морського середовища від забруднення суден.

Міжнародно-правове регулювання запобігання забрудненню морського середовища з атмосфери або через неї. Правові особливості дії міжнародних конвенцій та міжнародних договорів, які захищають морського середовища від забруднення з атмосфери.

Міжнародно-правове регулювання співробітництва держав у випадку аварій на морі. Правові особливості діяльності міжнародних механізмів захисту.

Тема 7. Міжнародно-правова охорона атмосферного повітря і космічного простору

Міжнародно-правове співробітництво в галузі запобігання транскордонному забрудненню повітря. Правові особливості та види боротьби із транскордонним забрудненням.

Міжнародно-правова охорона озонного шару. Монреальський протокол як одним із найважливіших міжнародних договорів захисту озонного шару.

Міжнародно-правове співробітництво в галузі запобігання зміні клімату. Кіотський протокол та Рамкова конвенція як основоположні документи щодо питання зміни клімату на міжнародному рівні.

Міжнародно-правова охорона космічного навколишнього середовища. Правові особливості діяльності генеральних угод ООН, які регулюють питання охорони космічного навколишнього середовища.

Міжнародно-правове співробітництво держав у боротьбі з катастрофами природного і техногенного характеру.

Тема 8. Міжнародно-правова охорона біорізноманіття Землі

Міжнародно-правові основи співробітництва держав з охорони біорізноманіття Землі. Угоди, присвячені регулюванню і боротьбі із загрозами біорізноманіттю. Угоди, присвячені охороні конкретних видів або груп таких видів.

Міжнародно-правова охорона тваринного світу. Міжнародна охорона птахів. Китобійний промисел. Інші морські і наземні тварини.

Міжнародно-правова охорона рослинного світу. Міжнародна угода з тропічної деревини. Міжнародної конвенції ФАО про захист рослин. Конвенція про створення Європейської та Середземноморської організації із захисту рослин. Угоду про співробітництво в застосуванні карантину рослин та їх охорону від шкідників і хвороб. Декларація про збереження та сталі управління тропічними лісами. Декларація про боротьбу з незаконною вирубкою, незаконною торгівлею та іншими злочинами, пов'язаними з лісами.

Міжнародно-правова охорона ґрунтів, ландшафтів, гірських комплексів. Європейська конвенція про ландшафти.

Міжнародно-правова охорона всесвітньої культурної і природної спадщини. Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини.

Тема 9. Міжнародно-правове регулювання поводження з небезпечними для навколишнього середовища матеріалами і речовинами

Міжнародно-правове співробітництво у випадку ядерної аварії та несанкціонованого використання ядерних матеріалів. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу. Конвенція про оперативне оповіщення про ядерну аварію. Конвенція про допомогу в разі ядерної аварії. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму.

Міжнародно-правове регулювання поводження з радіоактивними відходами. Базельська конвенція.

Міжнародно-правове регулювання поводження з небезпечними відходами.

Міжнародно-правове регулювання поводження з небезпечними хімічними речовинами.

Інші види небезпечної для навколишнього середовища діяльності.

Тема 10. Правові аспекти співпраці України і Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища

Співпраця України і ЄС у сфері охорони навколишнього середовища. Правові особливості підписання угоди між Україною та ЄС щодо співпраці в екологічному напрямку.

Адаптація екологічного законодавства України до стандартів Європейського Союзу. Правові особливості діяльності спеціалізованих органів державної влади, що спрямовані на діяльність євроінтеграції: Державна Рада з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, Національна Рада з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, Міжвідомча координаційна рада з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Особливості формування екологічної політики Європейського Союзу. Правові особливості норм первинного права та вторинного права щодо формування екологічної політики ЄС. Директиви. Регламент Європейського Союзу. Прецедентне право. Міжнародні договори ЄС.

Особливості законодавства ЄС в галузі охорони навколишнього природного середовища. Основоположні програми ЄС з екологічної політики та їх вплив на міжнародні природоресурсні правовідносини.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2												
1.	Поняття й особливості міжнародного природоресурсного права		4	2	-	-		-	-	-	-	-	-
2.	Джерела міжнародного природоресурсного права		2	2	-	-		-	-	-	-	-	-
3.	Відповідальність у міжнародному природоресурсному праві		2	-	-	-		-	-	-	-	-	-
4.	Міжнародно-правовий захист екологічних прав людини		2	2	-	-		-	-	-	-	-	-
5.	Міжнародно-правова охорона морського середовища		2	2	-	-		-	-	-	-	-	-
6.	Міжнародно-правова охорона атмосферного повітря і космічного простору		2	2	-	-		-	-	-	-	-	-
7.	Міжнародно-правова охорона біорізноманіття Землі		2	2	-	-		-	-	-	-	-	-

8.	Міжнародно-правове регулювання поводження з небезпечними для навколишнього середовища матеріалами і речовинами		2	2	-	-		-	-	-	-	-	-
9.	Правові аспекти співпраці України і Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища		2	2	-	-		-	-	-	-	-	-
Всього годин :		90	20	16	-	-	54	-			-	-	-

4.4. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді науково-дослідних робіт та рефератів. Темі науково-дослідних робіт та рефератів, а також методичні рекомендації щодо їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) Слайдові презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.
- складання окремих процесуальних документів.

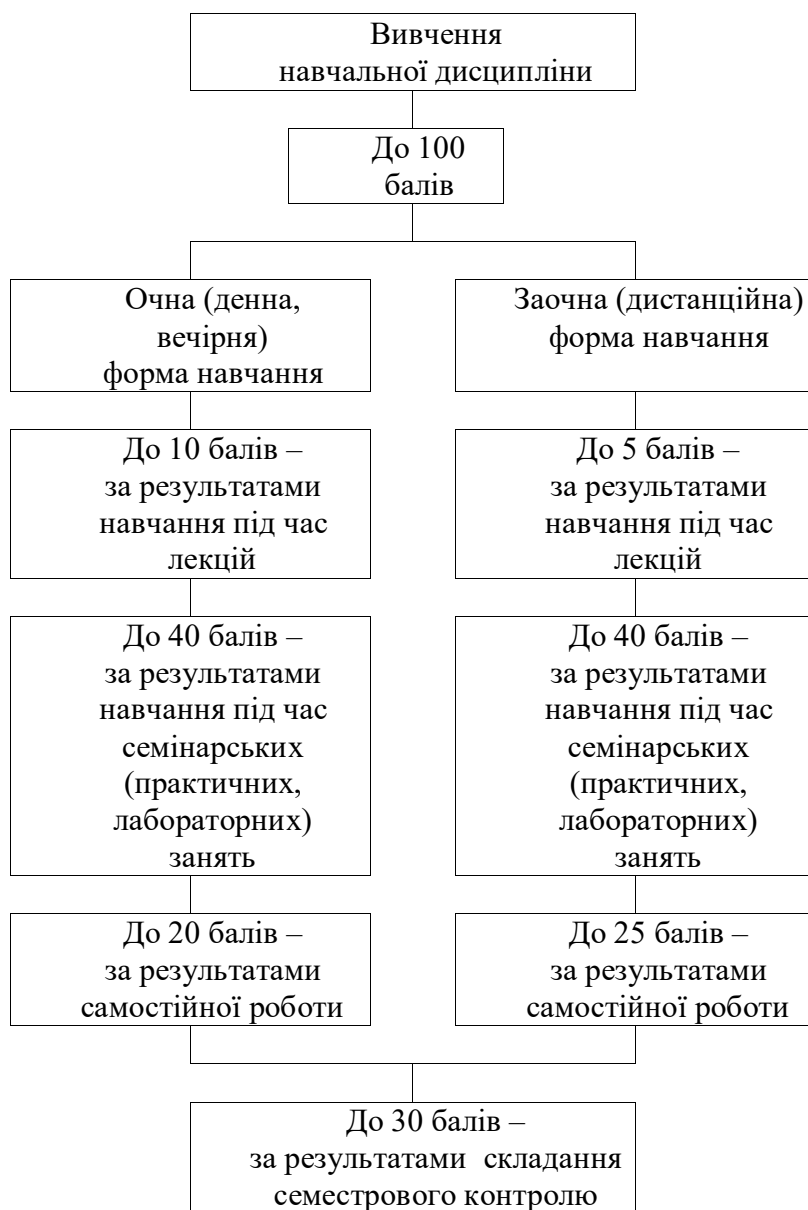
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне опитування на семінарських заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) захист підготовленого звіту з ІНДЗ;
- 4) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового або усного екзамену. Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2.Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

Література

1. Андрусевич А. Діяльність ЮНЕСКО в сфері охорони довкілля / Вісник екологічної адвокатури, № 17, Зима 2001. С. 24-25. 5.
2. Андрусевич А. Охорона довкілля у практиці Комітету ООН з прав людини / Вісник екологічної адвокатури, № 14, 2001. С. 29-31.
3. Андрусевич Н. З практики Омбудсмена Європейського Союзу / Вісник екологічної адвокатури, № 20, Осінь 2002. С. 28-31.
4. Буткевич В.Г. Міжнародне право навколишнього середовища / Міжнародне право: Основні галузі: Підруч. / За ред. В. Г. Буткевича. К.: Либідь, 2004. С. 502–538.
5. Забезпечення екологічної безпеки: підручник. М. В. Сарапіна, В.А. Андронов, С.Р. Артем'єв, О.В. Бригада, О.В. Рибалова. Х.: НУЦЗУ, 2019. 246 с.
6. Екологічне право України : підручник для студ. вищих навч. закладів / [Л. А. Бондар, Н. С. Гавриш, А. Й. Годованюк та ін.]; за ред. І. І. Каракаша. Одеса : Фенікс, 2012. 788 с.
7. Екологічне право України : [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. Х. : Право, 2009. 328 с.
8. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О. Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. Львів, 2004. 256 с.
9. Шульга Є. В. Основи міжнародно-правового забезпечення енергетичної безпеки. Право і суспільство. 2019. № 4. С. 337 – 342.
10. Шульга Є. В. Міжнародно-правова охорона навколишнього середовища від впливу військових конфліктів: проблеми ефективності. Є. В. Шульга. "Інтернаука". Серія : Юридичні науки. - 2017. № 1. С. 63-69.

7.2. Міжнародно-правові документи та міжнародні екологічні угоди

1. Конвенція про режим судноплавства на Дунаї від 18 серпня 1948 року / Офіційний вісник України. 2005. № 21. Ст. 1178.
2. Європейська Угода про міжнародне перевезення небезпечних вантажів внутрішніми водними шляхами від 30 вересня 1957 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_169.
3. Конвенція про захист працюючих від іонізуючої радіації від 22 червня 1960 року. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/993_116.
4. Паризька конвенція про відповідальність перед третьою стороною у сфері атомної енергії від 29 червня 1960 року / Матеріали по морському праву зарубіжних стран. Москва, 1974 год, Вып. 3.
5. Віденська конвенція про цивільну відповідальність за ядерну шкоду від 21 травня 1963 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_006.
6. Європейська конвенція про захист тварин при міжнародному перевезенні від 13 грудня 1968 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_227
7. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів від 2 лютого 1971 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_031.
8. Міжнародна конвенція про створення міжнародного фонду для компенсації збитків від забруднення нафтою від 18 грудня 1971 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_807.
9. Конвенція про заборону розробки, виробництва і нагромадження запасів

- бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї і про її знищення від 10 квітня 1972 року. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?code=995_054.
10. Стокгольмська декларація щодо питань навколишнього середовища від 16 червня 1972 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_454.
11. Конвенція про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини від 16 листопада 1972 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_089.
12. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES) від 3 березня 1973 року. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_129.
13. Міжнародна конвенція про охорону людського життя на морі від 1 листопада 1974 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_251.
14. Конвенція про заборону воєнного або будь-якого іншого ворожого використання засобів дії на природне середовище від 18 травня 1977 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_258.
15. Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані 1979 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_223.
16. Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин від 23 червня 1979 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_136.
17. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі від 19 вересня 1979 року. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_032.
18. Протокол до Конвенції ООН про транскордонне забруднення повітря на великі відстані від 13.11.1979 року про скорочення викидів сірки або їх транскордонних потоків, принаймні на 30 відсотків від 8 липня 1985 року. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
19. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу від 3 березня 1980 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_024.
2. Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики від 20 травня 1980 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_045.
21. Конвенція ООН по морському праву 1982 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_057

7.3. Допоміжні джерела

1. Качурінер В. Л. Правове регулювання екологічної політики Європейського Союзу у сфері виробництва: Дис.... канд. юрид. наук: 12.00.11. Національний університет Одеська юридична академія. О. 2016. 243 с.
2. Копиця Є. М. Міжнародний досвід правового регулювання нормування якості атмосферного повітря. Теорія та практика правознавства. 2015 р. Вип. 1(7). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2015_1_19
3. Кошеленко К. В. Юридична відповідальність за шкоду навколишньому природному середовищу за законодавством України та ЄС: порівняльно-правовий аспект: Дис.... канд. юрид. наук: 12.00.06. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Х. 2018. 220 с.
4. Петлюк Ю. С. Міжнародно-правове регулювання охорони об'єктів тваринного світу. Правове регулювання економіки. 2019. №18. С. 146 – 152.
5. Шульга Є. В. Окремі аспекти ефективності міжнародно-правового захисту прав людини на сприятливе навколишнє середовище. Науковий вісник національного університету біоресурсів та природокористування. 2015. Вип. 213. Ч.1 С. 233 – 237.
6. Shulga I., Kurylo V., Gyrenko I., Savych S. Legal Regulation of Energy Safety in Ukraine and the European Union: Problems and Perspective. European Journal of Sustainable Development. 2019.V8. N3. P. 439-447.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.europa.eu.int – сайт Європейського Союзу.

europa.eu.int/eur-lex/en – інтернет-сторінка по праву Європейського Союзу.

europa.eu.int/pjl/index-en.htm – опис основних напрямків діяльності (політики) Європейського Союзу.

europa.eu.int/comm/index_en.htm – сторінка Комісії ЄС.

eur-op.eu.int – Європейське агентство офіційних публікацій.

www.europarl.eu.int/sg/tree.en – Парламент Європейського Союзу.

ue.eu.int/en/summ.htm – Рада Європейського Союзу.

curia.eu.int/en – Суд Європейських Співтовариств.

www.ecb.int – Європейський Центральний Банк.

europa.eu.int/eur-lex/en/OJ - сторінка з останніми номерами Офіційного журналу Європейських Співтовариств.

www.edc.spb.ru – Європейський документаційний центр.

www.aes.org.ru – Асоціація Європейських досліджень.

www.law.warwick.uk – Правова база “CELEX”.

scad.utdallas.edu – Сайт інформаційно-правової системи “SCAD”

Розробник робочої програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидат юридичних наук, доцент

_____ Анна МІСІНКЕВИЧ

14 січня 2021 року

Схвалено кафедрою трудового, земельного та господарського права 14 січня 2021 року, протокол № 6.

Завідувач кафедри _____ Іван КОСТЯШКІН

14 січня 2021 року

Декан юридичного факультету

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

_____ 2021 року

Погоджено методичною радою університету 25 березня 2021 року, протокол № 6
Голова методичної ради Ірина КОВТУН

_____ 2021 року

_____ Обліковий обсяг робочої програми – 0,90 ум.др.арк.